

ИЗЛАЗИ УТОРКОМ, ЧЕТВРТОМ И СУБОТОМ.
 ПРЕДПЛАТА: за Краљевину СХС
 мјесечно Д 15; тромјесечно Д 40;
 за Италију мјесечно дигра 6; по
 једини број 30 центова. Огласи
 по цјенику. Поједини број Д 150.

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Поштарина плаћена у готову.

Издаје: Окружни Одбор Народне
 Радикалне Странке у Шибенику.
 Одговорни уредник: Широ Такић.
 Телефон број 60.
 Штамп: Нова Штампарија - Шибеник.

Година II.

ШИБЕНИК, четвртак 12. априла 1923.

Број 75.

ПРЕД ОТВОРОМ СКУПШТИНЕ.

Радићевци на раскрсћу.

Још само шест дана дијели нас од сазива нове Скупштине. Што се год више приближује 18. априла, постаје све веће интересовање за сазив Скупштине код свих политичких струја. Сређиште је томе интересовању у питању: хоће ли моћи Скупштина успјешно радити. По резултату мартовских избора, наш је политички положај заиста нејасан и доста недовољно одређен. У нови парламенат опет су ушле таче странке, које ће се врло теško моћи сложити. Сразмјер снага појединих странака такав је, да се из њега не могу учинити никакве одређене комбинације.

Нема сумње, да кључ данашње политичке ситуације лежи у рукама Радића и његових другова. Од њихова држања зависи и слика нашега будућег парламента. Још се незна јасно што Радићевци хоће и ако је др. Маћек, изјавио, да је својим путем у Београд задовољан. Ово је био први пут да се Радићевци састају са првацима Радикалне странке и да се с њима лично разговарају. Још одавна ово је било потребно и увјерени смо, да је то дога дошло прије, да се данас не би налазили у овом положају.

А случају да Радићевци и nadalje остану тврдоглави код својих захтева и не погују у Београд и у парламенат, онда и групе око Коруша и Спахе губе од своје вриједности и сепаратистички блок неће моћи спријечити рад парламента. У томе би случају Нар. Радикал. Странка која броји са муслиманским посланицима из јужне Србије 122 посланика, била у стању да и без помоћи других странака и nadalje успјешно управља државом.

Радикална странка мегутим рачуна и на друге могућности и стога неће да искључи комбинације сарадње и са другим странкама. Радикалима је у првом реду р прије свега пред очима интерес државе и народа нашег, па тек онда гледају на интерес своје странке. Ако се покаже за потребно, радикали ће и опет жртвовати своје страначке интересе, као што су то чинили већ толико пута до сада. Ако Радићевци и сепаратистички блок догују у Београд и у парламенат, да онемогуће скупштински рад, да руше Видовданики Устав и да поткапају темеље ове наше заједничке отадзбине, онда ће и Радикална странка знати што јој је дужност. Догје ли пак Радић са својим посланицима у Скупштину, положи ли према пропису заклетву, и тједне ли искреног и поштењог споразума, може бити увјерен, да ће у Радикалној странци наћи људе, који ће му искрено пружити руке за сарадњу, али само на изградњи, а не на рушењу наше отадзбине.

Излаз из политичке ситуације неће бити немогућ. Наде и стрпљенја не треба губити. На 14. ов. мј. Радикална странка држи своју пленарну сједницу, на којој ће доњети дефинитивно ријешење о свом држању. Сутрадан 15. ов. мј. држе у Загребу своју сједницу и Радићевци, који ће такогђер доњети одлуку о свом даљњем раду као и о томе, да ли ће поћи у Београд. Према најновијим вјестима изгледа, да ће Радићевци ипак закључити да погују у Београд, јер су увидјели, да не могу главом кроза зид.

Радићевци се данас налазе на раскрсћу. Чекаћемо да видимо, куда ће се одлучити и којим ће путем кренути. У недјелју ће pasti њихова одлука, од које ће оvisити на који ће начин расчистити политичку ситуацију.

Slovinci i Srbi.

Угледни Лјубљански лист „Slovenski Narod“ под горњим насловом donosi u броју од 8. априла два чланка, која су врло важна у овим приликама и из њих преносимо ово:

„Незахвалност је најгори грех не само појединца него и народа. Ми Slovinci нијесмо а и не ћемо никада заборавити што имамо Србима да zahvalimo. Под Аустријом смо водили теške и дуготрајне борбе за своје народне правиче, и неке смо извојеваали са великом муком и трудом polagano. Дугогодишњи бој за школе и уреде имао је некоег успјеха у задње часове пре rata. Sada су нам се испунили сви идеали до пре неispunjivi. Добили смо своју универзу, своје средње школе, посвема словенску управу, у опће све, о чему пре нисмо, ни санјати смјели. Наš је језик завладао по свуда; наша је народност dospjela на прво одлучујуће место, дочим се пре šepurio тугинац. То је све заслуга наших ослободитеља Срба. Pogledajmo на Приморје, Istru, Goricu, Gradišku, како се ондје тлачи и уништава словенска народност. Pogledajmo на Корушку како је ондје наша крв бесправна, па руке на срце и признајмо да смо добили све о чему су санјали наші најбољи родолјуби. Да смо остали под Аустријом били би propali, а да смо и ми pripали Италији били би изгинули. Да смо своја народност и да смо се ослободили тисућ-годишњег тугјег јарма, није ли то заслуга браће Срба? По vlastitoj моћи, не би били никада извојеваали слободу. Истина је да смо гажили идеју славенске узajamности и ујединjenja, али те идеје нису биле prodrle у масе народа а то све кривцом клерикалне странке, која је неuki свијет била opasala debelim аустријским зидом. Zato смо о слободи санјали али нисмо на нју рачунали, а дошла нам да се нисмо ни надали. S kakovим одушевљенјем и sрадачном радosti смо је примили и ко се не сјећа оних великих и срећних дана. Sad смо све то заборавили као и Корушеви клерикалци, а зашто то? Valјda с тога јер нам није све како смо очекивали; јер нас биче skupoћа и бједа. Или је пак у другим државама bolje; ако смо објективни морамо признати да је другдје горе, и у многим стварима смо болји од других.

Sad су се и словенски клерикалци придружиле republikanskim aspiracijama Радићевим. Slovinci пак немају никаквог повода да буду против монархије, а најманје да буду против наше краљевске vladajuће куће, која је изашла из простог народа и с народом учествовала у свим теškoћама и трпљенја и подијела све патње великог rata. Srbi су поносни на своју краљевску породицу па сад да ми, њихова браћа Хрвати и Slovinci ружемо прорив њих. Ми, који смо hilјуду година уздасали под тугјом династijом, која није ипала разумијевања за наше народне svetinје ни срца за наше муке. Неки приговарају да је она династија била католичка а ова да је православна. Па и у Nmјачкој је car био protestанат па се народ није ради тога бунео. А шта ту има посла вера и то у држави, где је највећа вјерска слобода.

Srbi пак не би никада пристали на republiku. То је измислила паклена злоба, само да потпали нову искру спора и препирања. Не требају нам још него избори за predsjednika republike“.

— Држи се, да су се Engleska, Италија и Belgija споразумјеле о заједничком минималном реперационном програму.

Revizija Ustava.

Danas се са hrvatske strane iznosi као главни uslov за споразум и за ријешење тобогњег hrvatskog питања revizija Vidovdanskog Ustava. Naravno kad би било могуће и кад би се тој ревизији и приступило, зар би се Хрвати umirili, зар би они prestali са novim захтевима? Ne! Tada би се код Хрвата појавили други захтеви и naravno о njihovом испуњењу ovisio би опет »споразум«.

Радикална странка стоји одлучно на обрани Ustava и неће допустити да догје до revizije. Ustav се не може ревидирати, јер би то значило осуда оних, који су тај Ustav donijeli, а у политичком погледу то би био корак натраг и почетак rasula ове државе. Они, који траже reviziju Ustava нису на чисто о томе, који додo нашег народа има политичког капитала, а у Evropи ужива политички prestiž. Они се на тај начин брукају попут оне žабе из басне.

Политичког капитала у нашој држави има једино Србија. Ради тога морамо се око нје купити. Не треба ни споминјати, да су Радић, Корушеc, Spaho, Trumbić и њима равни у погледу политичког капитала у очима европских политичара само политички харлекин и политички pilјари с којима они неће ни разговарати даље.

Upravna gravamina, која се изnose као разлог reviziji Ustava и cijepању државе на неколико малих државца, безтемелјна су, јер се управне greške даду ispraviti и јер ће свака влада у општем државном интересу nastojati да их што прије uklони. Из управних razloga не можемо никакo извући политичке конзеквѳенције и тражити odма reviziju Ustava, јер ово у данашње време морали бисмо smatrati правим изјадјством и највећом политичком pogreškom и одлучно ћемо стаћи на обрани државног јединства, створена наших Ослободитецем Краљем Petrom Velikим и његовим suborcima Nikolom Pašićем и др. Narodna Радикална Странка носи највећу моралну одговорност за оцвјане народне teковине krunисане Vidovdanskим Ustavом, те ће она са својим дијним вогјом и радити тако, да сви ми budemo у новој држави задовољни. Gosp. Pašić хоће да потпуно заврши djelo, у којем је судјеловао као један од најважнијих činilaca, те да може, пошто то постигне, оставити без straha mlagјима да изragјују даље zgradu, којој је он ударио добре и сигурне temelје.

Put kraljevskog para u Dalmaciju.

Sa pouzdane се strane doznaje, да наš Краљевски Пар са rumunjsком Краљјом polazi 18. о. мј. из Beograda у Dubrovnik. Очекује се да ће се dotle политичка ситуација razbistritи тако, да би Краљ mogao odmah otputovati. У случају да се ситуација odmah не расчисти, Краљ ће се задржати и даље у Beogradу ради konsultovanja политичара. Rumunjsка Краљјка Marija dolazi 17. о. мј. у Beograd и odmah namjerava produžiti put са Краљјевским Паром у Dubrovnik, gdje ће се задржати 15 до 20 дана. По неким вјестима Краљјевски пар išao би преко Zagreба на Bakar, те jahtом »Vila« проslједио put за Dubrovnik. За вријеме svoga boravка у Dubrovniku Краљјевски Пар posјетиће по свој prilici и остале gradове Dalmacije.

Из Dubrovника нам пак јављају да ће visoki гости становати у „Kneževskom Dvoru“ који се под marmом управом akademskog слиkара G. Marya Murata ureђује и namješta и сви у gradu очекују veselo и радosно Njihov visoki dolazak.

Порука Др. Деснице.

Још прво него је мој избор био верификован и него сам се ја одлучио на примање мандата, стала су ми стизати са разних страна, чак и таквих, које су врло далеке и од мог изборног среза и од мог партијског програма, најразнородније молбе и препоруке за посредовање у питањима кроз приватне и личне природе.

Назим сходним, да овим путем упозорим сву ону господу, која су се таквим захтјевима на мене обратила или у будуће мисле да обрете, да ја посланичку дужност и задају схватам мотпуно другаче, па да ће зато заштита приватних интереса наићи код мене увијек на врло непријатно расположење.

Др. Урош Десница.

Талијани о нама.

Тршћански „Пиколо“ доноси разговор са талијанским новинаром Чиполом, који је у последње вријеме боравио у нашој Краљевини. У томе чланку он износи свој суд о политичким и економским приликама наше земље.

Пошто су о томе донијеле неке наше новине изватке у преводу, ми то нећемо да поновимо, али овдје има још ствари што је вриједно да се зна, па их ми доносимо. Он каже да су јавне службе код нас као пошта и телеграф добре, а да се саобраћај жељезнички побољшао, захваљујући новим локомотивама. Хотели су у Београду врло добри (eccelenti) а врло лоши у Загребу (pessimi). Влада много настоји да се службе побољшају, а онака се и код службеника добра воља да буду што је могуће више при руци странцима, а то је напредак чигова се вриједност може процијенити са оним кад се успореди са оним што је било назад 2—3 године. Каже да Срби имају мане од којих се истиче неки особити патриотизам, ради којег им се треба с једне стране дивити, али опет кад пређе мјеру, онда дегенерише до дјетинства, па ту за примјер навађа да Срби зову српском земљом острво Крф, зато, што ондје има 5000 српских војника закопано. Него ако се пређе преко таквих ма-

ленкости Срби имају изврних способности, они су добри војници и добри политичари и Србија ће у не далеко вријеме бити позвата да представља нешто важна у балканској и централној Европи. Београд је врло лијепо град који има све увјете да постане велика метропола.

Razlaz Pribičevića i Davidovića.

Izgleda, da će ovaj put doći u demokratskom klubu do definitivnog rasičiscavanja. Grupa Pribičevića održava dnevno sastanke i ona je voljna da u slučaju potrebe ugje u koaliciju sa radikalima, dok Davidović i dalje ostaje nepomirljivi protivnik radikala i još uvijek vodi neke razgovore sa revizionistima, pa i sa samim Radićem. Većina demokratskoga kluba stoji uz Pribičevića. Pribičević sa svojim pristašama održao je više konferencija, na kojima se raspravljalo o njihovom daljnjem držanju. Oni su skloni da u slučaju dolaska Radićevih poslanika u Beograd i pokušaja obaranja vlade i sastava nove revizionističke, podupru g. Pašića. Davidović sa svojim pristašama ne bi ni u kom slučaju podupirao vladu, već naprotiv, on bi se stavio na čelo revizionistima.

Držanje zemljoradnika.

U političkim i parlamentarnim krugovima počelo je malo više kretanja i dogovaranja. Zemljoradnici su održali sjednicu, na kojoj je prisustvovalo nekoliko novih poslanika. Raspravljalo se o pitanju taktike. Zaključeno je, da klub ne ulazi ni u jednu kombinaciju, nego da se drži statuta i programa stranke.

Italija i naše naoružanje.

Agencija »Italtica« javlja, da iza kako je Francuska podijelila na stotine milijuna franaka Poljskoj i Rumunjskoj, sada je dala i zajam Krajevini SHS od 300 milijuna franaka za reorganizaciju njene vojske prema osnovi generala Kalafatovića, tajnika »Odbora za narodnu odbranu«. Ovaj zajam, veli, ima svoju dublju stranu: vojnu konvenciju između Francuske i Krajevine SHS, kakva već postoji sa Poljskom i Rumunjskom i kakova se sprema i sa Čehoslovačkom. Ostala talijanska štampa piše, da sve ovo Italija ne bi smjela gledati mirmim okom.

Наши дописи.

Дршиш, 10. априла.

(Скупштина „Просвете“). У понедељак, други дан Ускрса, дошло је у Дршиш шест чланова Просветина одбора у Шибенику, да и у нашем мјесту покрену акцију за ово српско просветно друштво. Госте из Шибеника дочекао је г. Симо Мајојловић и погостио у свом дому. — У једанаест и по сати одржан је састанак, који је био врло добро посјећен, и ако је било ружно вријеме. Проф. Марко Трива изложио је циљ и рад Просвете као и корист и потребу народнога просвјетљивања. Дршишани су били сретни слушајући његова разлагања и било им је жао, што им није нико још прије дошао, да их упуту у Просветин рад. Одмах се уписало преко стотину чланова, а за недељу 15. ов. мј. сазван је збор, на коме ће се бирати управа и одмах прили раду. Такође се и међу тежацима јавља жив интерес за Просвету.

Шибенски одбор Просвете био је у ручку код родољубног О. Саватије Радечића.

Било би нам драго, кад би нас поједини чланови Просвете чешће походили и у нашој средини одржали по које предавање.

Петровопоље, 9. априла.

(Терор Радићевца. — Наши жандари).

Izgleda da se mi ne nalazimo u Краљевини СХС. већ у каквој „миротворној републици“ Радићевца. Од неке доба, након избора још више, наши Радићевци, а то су сва католичка села без разлике, дигли су тако високо главу, да више не признају ни власти, ни закона, ни икога. Отворено говоре против државе и против Краља, наговарају регруте на дезертирање и т. д., а што је најгоре, своје политичке противнике већ творно нападају. Тако су некидан Радићевци избили на мртво име Мату Прнака из Књака, добровољца и борца у српској војсци за вријеме свјетскога рата, а Мате Микулић, морао је да пред њиховим терором остави кућу и све у њој и побегне у Дршиш, да спаси главу, гдје се и данас налази.

Све ово жандари знаду, све се ово пред њиховим очима догађа, али ипак ништа не учинише да овога нестане. Па како да и учине, кад они заједно са онима, који вичу против Краља а за републику, иду испод руке равно у крчму и ту пијанчују цијели дан,

PODLISTAK

A. DUKIĆ, učitelj:

Nacionalno vaspitanje u osnovnoj školi.

Šibenik, 1923. Izdalo „Učiteljsko Društvo“ u Šibeniku.

Pred par dana izašla je iz štampe ova knjižica učitelja A. Dukića, a sadrži referat njegov čitan 2. II. o. g. na glavnoj skupštini Učiteljskog Društva za srez Šibenik. Učiteljsko je Društvo pohvalno izdalo ovaj referat, da ga i šira javnost upozna. Zaista ko ga čita, te ako je i malo zadojen, u ova skoro razvratna vremena, nacionalnim osjećajem, mora da odahne, jer mu sa srca pada težak kamen, koji ga kao mora daviti, na samu pomisao što se nije od oslobodjenja do danas dogodilo. Ova je knjižica pravi melem za rodoljuba, ako pomisli, da ju je napisao učitelj, koji je u prvom redu zvan, da državi gradi što jači temelj odgajajući našu uzdanicu, djecu našu. Budu li se svi držali načela istaknutih u knjižici, sinut će i nama u nedalekoj budućnosti zlatni dani.

* * *

Prelazeći na sam referat moramo istaknuti, da je svestrano udovoljio naslovu. Pa doista ko može bolje od učitelja da prinese nacionalnom

vaspitanju naroda? Eto to je pitanje sa kojeg polazi pisac, a riješava ga najdostojnije. Po njemu će nacionalno moći vaspitati samo onaj učitelj, u kome „snažno odskake najživlje nacionalno državljansko osjećanje“, daleko od stranačkog natezanja. Učitelju je dužnost, da stvara tip drugog, stvaralačkog nacionaliste. Kako i kojim sredstvima će to da postigne ako ne prako obukovnih predmeta? A sada nam pisac, kao vrstan pedagog i posmatrač dječje duše, prikazuje, keko mora da učitelj upriliči svoj rad da dogde do cilja. Radi toga dijeli rad u tri pravca, prema godinama povjerene mu djece. Najveću pažnju posvećuje geografiji i istoriji, koja, kao magistra vitae, mora da bude duboko usagjena u najglavnijim svojim momentima u djetinjoj duši. Ali što je najglavnije, Dukić daje shemu, kako mora da se istorija uči. Gragiju dijeli u četiri epohe: I. Epoha samostalnosti i propasti, II. Epoha robovanja, III. Epoha ustanka i emancipacije i IV. Epoha oslobodjenja i ujedinjenja. Zatim ukratko prikazuje, kako se mora obraditi svaka epoha. Ovaj način učenja istorije i kako to Dukić obraguje, zaslužuje najveću pažnju, s toga i s punim pravom nestrpljivo očekujemo te publikacije, koje će s nestašice knjiga dobro doći i učenicima i učiteljima osobito na selu,

gdje nemaju ni načina a ni sredstava da sebi pribave skupe knjige. Takove se publikacije moraju izdati u više hiljada primeraka, jer će ih svako radi jeftine cijene lakso pribaviti.

Osim geografije i istorije osvrće se Dukić i na gimnastiku, koja nema samo cilj snaženja tijela nego i oplemenjivanja duha, izvođeci djecu u bližu i dalju okolicu radi boljeg upoznanja zavičaja. Zatim se bavi dječjom nacionalnom lekturom, koje mi skoro nemamo, ali zato treba da tu prazninu u prvom redu učitelj zatrpava. Osim toga neka učitelj, kaže pisac, u svim školskim svečanostima priredbom malih akademija nagje zvučnu, da dječja srca uzdigne nacionalno. U zadnjem dijelu obara se pisac na kinematografske predstave, koje dobrim dijelom traju mlade duše i hvale lijep pothvat „Jugoslavenske Maticе“, koja je do sada zgodnim kinematografskim turnejama polučila lijep uspjeh.

Zahvalni smo upravi Učiteljskog Društva sreza Šibenskog, što je štampala ovaj referat, a primjetićemo, da, kad bi i ostala sveska društva, a ima ih još 13, svake godine izdala po jedan referat ove vrsti, Društva bi sama u kratko vrijeme, a sa malo dobre volje, prinijela, da nešto učiteljima a nešto učenicima, namaknu poučnu i nacionalnu lekturu. mb.

умјесто да врше службу. Да се још више попусти узде Радивецима, мудра управа наше жандармерије премјестила је из Кљака у Кричке жандармеријску посаду. И сада жандари морају из Кричака да иду на службу у Кљаке, Мириловић и све тамо до мушке границе, а то није ништа него преко 20 км. пута. Из којих је разлога ово учинила жандармеријска управа? Зашто држи седам жандара у Кричкама? Какви су ти жандари? Већином стари аустријски, а иначе људи без икакве енергије. Тако је исто у Дрнишу и на Сиверићу, а на Миљевцима и по готово. Зашто не би једном жандармеријска управа, онако ненадано, скочила до нас и прегледала жандарске касарне и видјела што жандари раде? Нека дође и завири у крчме па ће видјети пијане жандаре, а пушку им објешену о вид, и чуће оно, што је у свакој правој држави на свијету кажњиво. У овом погледу имала би да учини нешто и наша покрајинска управа. Ауторитет државе је у опасности, а тому су највише криви наши жандари и њихова управа.

Стрмица, 9. априла.

(Мало одговора. — Какав нам је учитељ?)

У сплитском „Животу“ од 3. марта т. г. под насловом „Совјети“, нападе подписане чланове школског одбора у Стрмици г. Петар Дрезга, познати пискарало и политички загрижљивац, а своје убојите стријеле без икаквог разлога највише је уперо против нашег свештеника Јове Шолаје, па је и наша дужност да се мало позабавимо о том.

Осана учитељској сапуњачи! Е људи просто човек мора метнути прст на чело и блеснути очима као теле у шарена врата и чудити се, да данас човек мора трпјети и оно што не мора. Ако наш сељак трпи глад, голотињу и босотињу то мора јер га на то гоне посљедице ратне а још више гладне године, али да мора у својем селу трпјети и учитеља стара, лијена, немарна у својем зваљу, под којим дјеца имају веома лош успјех и остају слијепи код очију, то нијесмо знали. Али хвала учитељу г. Дрезги, те нам кава и оно што нијесмо ни у сну сањали. Ради колегијалности твој је допис исправан, али ради будућности наше дјеце ти гледај себе а ми ћемо себе, јер да неко неком зло чини, буди искрен г. Петре, па ћеш и ти признати да не ваља. Ми кога плаћамо захтевамо да и ради, а ако неће широк ми свијет, а ми ћемо код наше Власти сами се за се старати.

Ми знамо пут којим идемо и што по праву и што нам треба тражимо, а што ти г. Петре позивајеш Власт да нас у ладовини научи дјелокруг нашега рада, тога се не плашимо. Српски је народ са својим представницима странке, као што је ти назва „во имја отаца“, за нашу слободу жртвовао животне своје, а ми тражећи у тој слободи напредка а не назадак у просвјети дјеце наше, кадри ћемо бити одговорити какво смо зло спремали селу нашем, да му дјеца, будућност његова не проада.

На крају нам је напоменути, да наш корак није политички гест, као што нам се и то хоће да подметне, већ реакција на нерад нашега учитеља и жеља за просвјетом наше дјеце. Захваљујемо најзад г. Петру на његовом „савету“ а чинимо рачун да би било боље да саветује свога штићеника, јер га и он добро позна а неће да призна.

У најпријед се више не ћемо освртати на клевете онеке врсте, а г. Петар нека лупа по свом ћефцу, широко му поље.

Сава Кнежевић, председник; Никола Курбалија, подпредседник; Симо Церовац и поп Јован Шолаја, чланови мјесног школ. одбора.

Градске вијести. Brzojavne i telefonske vijesti.

Crne boginje. Ova zarazna bolest počela je da se širi. Već se pojavilo nekoliko novih slučajeva u raznim mjestima i selima srednje Dalmacije. Trebalo bi po cijeloj Dalmaciji, a pogotovo u srednjoj, poduzeti najstrožije mjere, a bilo bi potrebno da se odmah počne cijepljenjem u drniškoj i kninskoj krajini, a i u Šibeniku.

Dobra ustanova. U nekim našim gradovima uvedena je nad poslovanjem mesarskih obrtnika redarstvena kontrola, u prvom redu nad poslovanjem onih, protiv kojih su podnesene razne priјаве. Najprije će gradski veterinar odrediti tačno vrste mesa i dati potrebne upute redarstvenim organima, koji će paziti, da mesari raznim postupcima ne oštećuju publiku. Ta će se kontrola vršiti nad mesarima kroz tri mjeseca. Zar se i kod nas ne bi moglo što takova uvesti i zaštititi gragianstvo od deračine?

Vjerenje. Kapetan Stojan Živilović, agjut. kom. mesta, vjerio se je sa gospogjom Olgom Urukalo iz Obrovca, sestrom naših odličnih prijatelja i pristaša gg. Sergja i Milana Urukala. Vjerenjima naša čestitana.

Blagodarenje. Tutorstvu srp. prav. opštine, u ime vojnika I. čete III. batalj. XI. puka, najtoplije zahvaljujem na iskazanoj ljubavi i susretljivosti prigodom čuvanja Hristova Groba. — Dejan Gjurković, kap. I. klase.

Nove hiljadarke. Jučer je Narodna Banka pustila u promet nove hiljadarke.

Jedna potrebita ustanova. Dandanas skupoca knjiga dosegla je vrhunac. Većini čitalačke publike, osobito činovnicima, nemoguća je nabava knjiga. Da se tome bar donekle doskoči, ovdajšnja knjižara Filipa Babića dobila je koncesiju od Pokrajinske Uprave, da može izdavati knjige uz primjerno odtetu na čitanje. Posudna biblioteka već je otvorena, te će biti snabdjevena svim najnovijim izdanjima. Knjige se mogu dizati preko cijelog dana.

Lažne vijesti. S nadležne strane saznajemo, da su lažne vijesti, koje se zlonamjerno šire osobito izmeđju stranaca o velikim bolestima u Sarajevu, te o pogibeljima kojima se izlažu stranci putujući kroz Bosnu i Dalmaciju, bilo u pogledu karantene u Sarajevu bilo u pogledu tobožnjih napadaja na vozove kroz Hercegovinu.

Glad. Opet su po novinama učestali glasovi o gladi, ali ne kod nas u Dalmaciji već u Crnojgори. Svak se nadao da će naši ljudi na strani, a osobito oni u Americi stogod skupiti i poslati raznim odborima koji su se ustanovili za sabiranje novaca i darova za gladno pučanstvo u našoj državi bez razlike plemena i vjere, ali do sada je malo što ili ni malo stiglo. Naprotiv čitamo da je naš konsul u južnoj Americi skupio i poslao lijep prilog za Marjan!

Kučarci ili galantaši se zovu oni iz Sinjske i Imocke Krajine, što se vuku po raznim gradovima i varošima naše države prodavajući razne predmete sa kojima varaju naš neuki narod. Sa jednom torbom o vratu, obilaze svet, a u njoj sve može da vredi koju desetinu dinara. Nego u ovo posljednje vreme epazilo se da im glavni zanat nije prodavanje, nego politika. To su vam bili a i danas su najveći agitatori za nekakvu, tamo njihovu republiku. Ne razumijemo kako vlasti daju dozvolu kućarenja ljudima, koji bi mogli kod kuće da rade. Ima ih zdravih ko kremen, a oni ljencare, a što je najglavnije, ne propagiraju samo Radićevštinu, nego i najpogibnije bolesti, koje dobiju vucareći se po svetu sa svakim. Nekim je ženskim naregjeno da ih moraju lekar pregledati, a njima niko ništa. Trgovci i dućandžije moraju na svaki predmet da metnu koja mu je cena, a oni iste predmete prodavaju bez oznake cene, a u naredbi nema razlike za njih. Ako im se mora dati dozvola prodavanja, ili ako je imaju, pa im se ne može oduzeti, onda nek ih se otera pa neka prodavaju u svojoj krajini, gde će teško moći varati jer ih bolje poznaju.

Radićevci u Beogradu.

BEograd, 12. U utorak stigli su u Beograd Radićevi predstavnici dr. Maček i dr. Krnjević. Oni su najprije posjetili ministra g. Ljubu Jovanovića i s njim se dulje razgovarali, a za tim su sva trojica pošla do predsjednika vlade g. Pašića, gdje su se zadržali preko jedan sat u razgovoru. Ovi razgovori nisu bili službenog već informativnog karaktera. Naglašena je potreba s objiju strana da čim prije dogđe do sporazuma. Prije svoga odlaska iz Beograda dr. Maček je izjavio novinarima:

»Iz Beograda nosimo najljepše uspomene. O svemu ćemo referisati Radiću. Vodstvo naše stranke odlučiti će kakovo će stanovište da zauzeme prema našem referatu. Nadamo se da će pristupiti odmah pravim formalnim pregovorima o čemu će obje stranke sporazumno odlučiti. Na ovom našem sastanku nije bilo nikakvih konkretnih pregovora, već je to bio jedan kompleks informacija sa obe strane. Govoreno je samo o načelu i o potrebi sporazuma. Nije bilo ni riječi o Ustavu, monarhiji, memorandumima, našim rezolucijama, itd. Sve se to ostavilo idućim zvaničnim pregovorima«.

Predsjednik vlade g. Pašić, izrazio je želju Radićevim delegatima da dogđe do sporazuma, ali sporazuma trezvenog, i u interesu naroda i države. Ako Radićevci pokažu volju za suradnju za dobro zemlje i naroda, za naš napredak, u Radikalnoj stranci naći će iskrenog suradnika. Da do toga dogđe, Radićevci se moraju odrediti mnogih svojih zahtjeva. O sporazumu na temelju revizije Ustava, federacije ili čak konfederacije ne može biti ni govora.

Poslije ovih razgovora održana je sjednica ministarskoga savjeta, na kojoj su Pašić i Ljuba Jovanović referisali o svojim razgovorima sa Radićevim delegatima. Poslije sjednice Pašić je pošao u Dvor i podnio referat Nj. V. Kralju.

Ovom dolasku Radićevaca i njihovom ličnom dodiru sa predsjednikom vlade, daje se velika važnost u političkim krugovima. Ako kod Radićevaca uistinu bude dobra volja za sporazum, tad nije isključeno da dogđe do naglih promjena u našem političkom životu.

Politički položaj u Beogradu.

BEograd, 12. Što se više približuje dan otvora Narodne Skupštine, u Beogradu postaje sve to življi politički život. Novoizabrani poslanici već su počeli da stižu. Konferencije se održavaju skoro svaki dan. Nijedna stranka još nije donijela svoje definitivno riješenje. Sa velikom napetošću očekuje se 16. aprila.

Zbor zemljoradnika.

BEograd, 12. Za 24. ov. mј. sazvan je zbor zemljoradničke stranke, na koji će doći delegati iz cijele zemlje. Na zboru će se odlučiti o držanju kluba u Skupštini.

Krvoproliće u Koprivnici.

BEograd, 12. U Koprivnici došlo je do većeg krvoprolića u sukobu izmeđju Orjune i Radićevaca.

Madžari za Habsburgovce.

BUDIMPEŠTA, 12. Prilikom zadušnica za excara Karla u crkvi Sv. Matije bile su postavljene sa desne strane madžarsko-galićjska i češka kruna, a sa lijeve austrijska carska, talijanska željezna i hrvatsko-slavonsko-dalmatinska kruna. Na katafalgu bilo je austrijsko i madžarsko žezlo, maršalski štap i ostala krunidbena insigna. Poslije zadušnica otpjevana je carevka.

Štrajk činovnika u Rumunjskoj.

BUKUREŠT, 12. U cijeloj zemlji izbio je generalni štrajk činovnika radi povišice plaća. Vlada je sazvala hitnu sjednicu.

Izložba u Milanu.

MILAN, 12. Danas je u prisustvu kralja i Mussolinija otvorena međunarodna izložba.

Nemiri u Rusiji.

VARŠAVA, 12. Posljednjih dana došlo je u Ukrajini, u okolici Harkova na više mjesta do ustanka seljaka protiv boljševika. Preko 200 seljaka ratni sud osudio je na smrt.

RIGA, 12. U Moskvi je došlo do velikih nemira međju vojnicima. Nemiri su trajali više dana i jedva su bili ugušeni. Sovjeti se boje, da do ljeta ne dogđe do opšteg ustanka i nemira u cijeloj Rusiji, zato već sada preduzimlju potrebite mjere.

Br. 569.

Natječajni oglas

na mjesto općinskog tajnika-blagajnika kod ove općine. Rok natječaja 15. aprila 1923. — Плаћа и остале принадељности као државним чиновницима IX. разреда са правом на mirovinu. Признат ће се и сељидбени трошкови.

Molbi придружити кршеницу, домовницу, школске свједодџбе и исправе о досадашњој опćинској служби.

Opuzen, dne 23. marta 1923.

Općinski upravitelj:
K. Rajković.

4—4

Помажите „Просвјету“!

JAVNA ZAHVALA.

Pri teškoj boli koja nas je snašla gubitkom našeg milog i neprezaljenog

Z DENKA

smatramo se dužnim, da u prvom redu zahvalimo vel. g. dr. Matkoviću, koji je sve poduzeo, da nam milog jedinca spasi. Jednaka hvala neka je čestitim obiteljima g. Aduma upravitelja Slavenske Banke i trgovcima Čok & Paklar, koji nam bijahu u svemu pri ruci i nastojaše, da nas u ovoj žalosti utješe.

Nek je naša hvala gg. činovnicima mjesne carinarnice, koji poslaše vijence i ispratiše do zadnjeg počinka milog nam angeljka.

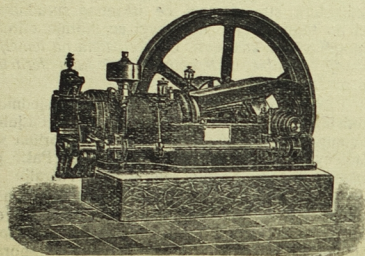
Napokon hvala i svim našim mješćanima, prijateljima i znancima, koji nam bilo načinom svoju sućut iskazaše.

U Šibeniku, 11. travnja 1923. god.

Srećko i Marija Bajlo, roditelji.

TEHNIČKI URED OSKAR KRAUS

TRST - Via S. Nicolò 4/II.

Opskrbljuje kroz najkraće vrijeme sa motorima na naftu i benzin, motorima DIESEL, električnim motorima i dinamima, motorima za brodove i jedrenjače, kompletni namještaj za tvornice tjestenine, mlina, sprave za tištenje maslina, za mehaničke i drvodjelske radione i sve osiale vrste mašinerija s tehničkim namještajem.

Cijene u dinarima. - Informacije i proračuni besplatno.

JOSIP JADRONJA
ŠIBENIK

Agencija ovlaštena od Ministarstva za Socijalnu Politiku. - Otpremanje putnika u Ameriku sa najbržim parobrodima svijeta.

— ODLAZAK IZ ŠIBENIKA SVAKIH 8 DANA —

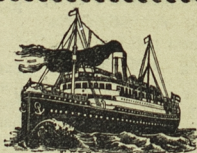
PREVOZNA CIJENA:

za Buenos Aires Talijanskih lira 867—

za New-York Dolara 105—

Za sve daljnje upute kao i za vozne karte obratite se

Agenciji Jadronja - Šibenik.

НОВА ШТАМПАРИЈА - ШИБЕНИК

Штампарија је снабђена свим модерним ћирилским и латинским писменима, те врским стројевима на електрични погон. — Прима на израду све званичне, трговачке и парохијалне тисканице, те остале радње спадајуће у графичку струку. - Складиште свих тисканица за српске православне цркве и парохијска звања.

РАДЊЕ СЕ ИЗВРШУЈУ БРЗО И ТОЧНО.

КОНОБА СТАРОГ
ДЕСЕРТНОГ ВИНА „МАРАШТИНА“

и Спумантног вина (Шампањац)

ВАСО ЧОК и ЈОВО ПАКЛАР ШИБЕНИК (Далмација)